

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/145/2021
Identifikačné číslo spisu:	3719203503
Dátum vydania rozhodnutia:	24.08.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:3719203503.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne S. Y., trvale bytom v G. J., M. XXXX/XX, zastúpenej JUDr. Róbert Fatura, advokát, s. r. o., so sídlom v Považskej Bystrici, Centrum 18/23, proti žalovanej YES VIP s.r.o., so sídlom v Prahe, Vinohrady, Italská 2584/69, Česká republika, IČO: 281 78 424, zastúpenej JUDr. Michaelou Törökovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, ul. 29. augusta č. 5, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 8C/51/2019, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 30. júna 2020 sp. zn. 27Co/53/2020, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 30. júna 2020 sp. zn. 27Co/53/2020 a uznesenie Okresného súdu Považská Bystrica z 11. marca 2020 č. k. 8C/51/2019-90 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Považská Bystrica na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Považská Bystrica (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) uznesením z 11. marca 2020 č. k. 8C/51/2019-90 vyhlásil, že nemá právomoc na prejednanie veci a konanie zastavil. Žalovanej voči žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania a právneho zastúpenia v rozsahu 100 %. Súd prvej inštancie v odôvodnení konštatoval, že žalobkyňa sa proti žalovanej domáha náhrady škody 16.760,47 eur a náhrady nemajetkovej ujmy 60.000,- eur na tom základe, že jej žalovaná neodborným vykonaním predoperačnej a pooperačnej kontroly spôsobila škodu, poškodila zdravie, zovňajšok a ona bola nútená vyhľadať lekársku starostlivosť v Nemecku, kde prechodne žije, a musela podstúpiť v Nemecku nevyhnutný a potrebný zásah - odstránenie prsných bradaviek a časti prsných žliaz, pretože jej hrozila otrava krvi. Okresný súd vychádzal z toho, že uplatnený nárok je nárokom z mimozmluvnej zodpovednosti a svoju právomoc si zadefinoval podľa čl. 7 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 1215/2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (ďalej aj „Brusel I bis“). Následne dospel k záveru, že nemá právomoc vo veci konať a rozhodovať a tak konanie podľa § 9 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) zastavil. Pre úplnosť uviedol, že aj keby sa jednalo o nárok vyplývajúci zo spotrebiteľskej zmluvy, nebola by daná jeho právomoc, pretože v čase podania žaloby ako aj v čase vykonania operácie a tiež v čase reoperácie žalobkyňa mala

preukázateľne bydlisko v Nemecku a nie v Slovenskej republike. Uzavrel, že pre posúdenie právomoci nie je rozhodujúca adresa trvalého pobytu, ale miesto, kde v skutočnosti spotrebiteľ býva a pripomenul, že sama žalobkyňa v žalobe uvádzala, že žije v Nemecku. O trovách konania rozhodol podľa § 256 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobkyne uznesením z 30. júna 2020 sp. zn. 27Co/53/2020 I. uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil a II. žalovanej priznal náhradu trov odvolacieho konania. Úvodom skonštatoval, že v danom prípade sa jedná o spor s medzinárodným prvkom, ktorý je daný jednak sídlom žalovanej (Česká republika), predmetom konania - miestom udalosti (Česká republika), ako aj otáznym bydliskom žalobkyne (SR/NSR). S poukazom na čl. 7 ods. 2 nariadenia Brusel I bis zrekapituloval závery okresného súdu o nedostatku svojej právomoci, ale nesúhlasil s názorom súdu prvej inštancie v otázke aplikovateľnosti čl. 7 ods. 2 nariadenia upravujúceho právomoc súdu vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti, nakoľko mal za to, že v danej veci je predmetom konania nárok zo zodpovednostného vzťahu, ktorý je následkom porušenia zmluvnej povinnosti vyplývajúcej zo sporovými stranami uzavretej zmluvy o poskytnutí zdravotnej starostlivosti. Vychádzal z toho, že dohoda o poskytnutí zdravotnej starostlivosti, ktorou je „Dohoda o ceně a podmínkách“ je dvojstranný právny úkon o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, v rámci ktorého je žalobkyňa v postavení pacientky spotrebiteľkou a žalovaná dodávateľom zdravotného výkonu s cieľom určitej kozmetickej korekcie. Na takto dojednaný zmluvný spotrebiteľský vzťah potom považoval za potrebné pre posúdenie medzinárodnej právomoci súdu aplikovať oddiel 4 nariadenia Brusel I bis, upravujúci právomoc vo veciach spotrebiteľských zmlúv. S odkazom na čl. 18 ods. 1 oddielu 4 cit. nariadenia zastával ďalej názor, že kolíznym kritériom určenia právomoci je bydlisko žalobkyne a s ohľadom na znenie čl. 62 ods. 1 nariadenia Brusel I bis uviedol, že na určenie, či má účastník bydlisko v členskom štáte, na ktorého súdy bola vo veci podaná žaloba, súd použije právny poriadok svojho štátu. V nadväznosti na uvedené východiská krajský súd ozrejmil, že podľa slovenského právneho poriadku a judikatúry sa bydliskom rozumie miesto, kde sa osoba skutočne trvale zdržuje, aj keď je prihlásená na trvalý pobyt v obvode iného súdu (členského štátu). Svoj názor, že pojmy bydlisko a trvalý pobyt nie je možné stotožňovať odôvodnil tým, že fyzická osoba sa na mieste trvalého pobytu nemusí reálne zdržiavať a nie vždy bude zápis v evidencii obyvateľstva o trvalom pobyte fyzickej osoby totožný so skutočným bydliskom osoby s tým, že bydliskom fyzickej osoby sa rozumie obec, resp. mestský obvod, v ktorom táto osoba býva s úmyslom sa tu trvale zdržovať. Na tomto základe odvolací súd v názorovej zhode so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že žalobkyňa má bydlisko v Nemecku, a to predovšetkým so zreteľom na skutočnosť, že tak sama tvrdila v žalobe, keď uviedla, že musela vyhľadať lekársku pomoc v Nemecku, kde prechodne žije a že má blízkeho priateľa v Nemecku, s ktorým žije. Ďalej z daňového priznania žalobkyne za rok 2016 vyplynulo, že jej jediným príjmom bol príjem zo závislej činnosti zo zdrojov v zahraničí, pričom žalobkyňa doplnila, že ide o príjmy od jej priateľa v Nemecku. V prospech bydliska žalobkyne v Nemecku svedčia podľa odvolacieho súdu aj listinné dôkazy predložené samotnou žalobkyňou (faktúry, vyúčtovania, správy), ktoré jej boli doručované na adresu v Nemecku (D. XX, F.), v niektorých prípadoch s dodatkom „u p. D. T.“. Ako rozhodujúci dôkaz odvolací súd hodnotil jednak lekárske potvrdenie K. C. N. O. (Nemecko, Würzburg) z 12. novembra 2019, v ktorom sa uvádza, že žalobkyňa je u nej v odbornej lekárskej starostlivosti už od roku 2008 ako aj správa Nemocnice s poliklinikou Považská Bystrica z 2. októbra 2019, podľa ktorej žalobkyňa navštívila zariadenie pre akútne zhoršenie zdravotného stavu počas pobytu na Slovensku, na prijímacej ambulancii uviedla, že sa (dávnejšie po roku 2003) odsťahovala do Nemecka, kde pokračuje v návštevách odbornej ambulancie a uviedla aj dátum ďalšej lekárskej kontroly v Nemecku. Odvolací súd z vyššie uvedených hľadísk uzavrel, že keďže žalobkyňa nemá bydlisko v Slovenskej republike, nie je daná ani právomoc súdov Slovenskej republiky. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a z dôvodu právnej opatrnosti aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Vo vzťahu k porušeniu svojich procesných práv v zmysle § 420 písm. f/ CSP, ale aj v súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP namietala unisono nesprávne práve posúdenie veci ako aj nesprávny postup súdov nižších inštancií v

otázke vyhodnotenia určenia konkrétneho miesta bydliska žalobkyne, ako kritéria rozhodného pre založenie právomoci slovenského súdu na konanie vo veci samej. Nesúhlasila s konštatovaním odvolacieho súdu, že pojem bydlisko európske predpisy odmietli definovať, lebo hoci samotné nariadenie Brusel I bis explicitne neobsahuje definíciu pojmu bydliska, tento pojem je v rámci európskych predpisov vo všeobecnosti okrajovo vymedzený napr. v oblasti práva sociálneho zabezpečenia. Poukázala na konsolidované znenie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 987/2004 zo 16. septembra 2009, ktoré vymedzuje v čl. 11 spôsob určenia bydliska ako zoznam kritérií uľahčujúcich inštitúciám sociálneho zabezpečenia určiť miesto bydliska osoby. Súčasne poukázala aj na konsolidované znenie smernice Rady z 28. marca 1983 o oslobodení od daní (83/182/EHS). Mala za to, že z vyššie uvedenej sústavy európskeho ako aj nášho právneho poriadku vyplývajú dva hlavné prienikové definíčné body pojmu bydlisko, a to „úmysel“ a „trvalosť“ (vo vzťahu k zdržiavaniu sa na určitom mieste). Súdom nižších inštancií vyčítala, že pri svojom rozhodovaní vychádzali výlučne zo skutočností objektívne sa javiacich, avšak opomenuli prvok subjektívneho vzťahu žalobkyne k ňou vnímanému miestu bydliska na Slovensku. Z predložených podkladov nie je možné vyvodiť záver, že dovolateľka má alebo mala úmysel si zvoliť ako svoje stále alebo obvyklé centrum svojich životných záujmov Nemecko a súčasne mu tak udeliť prvok trvalosti. Odvolací súd bližšie neanalyzoval vyjadrenia žalobkyne o jej trvalom pobyte na Slovensku, rodine a teda aj existujúce rodinné zázemie na Slovensku, existujúci dlhodobý nájom bytu na Slovensku a predovšetkým úmysel žalobkyne mať svoj domicil trvalo na Slovensku. Zdôraznila, že jej vzťah k Nemecku má len prechodný charakter, ide o štandardnú migráciu osoby v rámci princípu voľného pohybu osôb. Poukázala aj na spotrebiteľský charakter sporu, v ktorom vystupuje v pozícii slabšej strany, a ktorej by mala byť poskytnutá právna ochrana vo vyššej miere, vyhodnocované skutočnosti vo vzťahu k nej by nemali byť interpretované príliš formálne a reštriktívne. Zmätočnosť napadnutého rozhodnutia dovolateľka videla aj v tom, že odvolací súd sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s jej odvolacou námietkou a síce, že pokiaľ bol okresný súd iného názoru ako žalobkyňa na svoju príslušnosť a právomoc vo veci konať, mohol a mal rozhodnúť o zastavení súdneho konania bezodkladne t. j. po doručení žaloby a to v zmysle ustanovenia § 9 CSP. Navrhla, aby dovolací súd uznesenia súdov nižších inštancií zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Zároveň žiadala odložiť právoplatnosť napadnutých rozhodnutí vo výrokoch o trovách konania.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že v súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 CSP z obsahu dovolania nevyplýva konkrétna právna otázka riešená odvolacím súdom, ani to, ako ju odvolací súd riešil a súčasne žalobkyňa nevysvetlila, v čom je riešenie právnej otázky odvolacím súdom nesprávne a ako by mala byť táto otázka správne riešená. Ďalej bližšie rozviedla dôvody, pre ktoré nesúhlasila s dovolacími námietkami žalobkyne a ktorými argumentovala aj v konaní pred odvolacím súdom. Zopakovala, že samotné skutkové zistenie o mieste bydliska žalobkyne v Nemecku vychádza výlučne z tvrdení a dôkazov predložených žalobkyňou a preto jej argumenty uvádzané v dovolaní nie sú spôsobilé spochybniť správnosť nielen napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu ale ani jemu predchádzajúceho rozhodnutia súdu prvej inštancie. Vzhľadom na uvedené navrhla podané dovolanie žalobkyne ako neprípustné podľa § 447 CSP odmietnuť, resp. ako nedôvodné v zmysle 448 CSP zamietnuť.

5. Podľa § 444 ods. 2 CSP ak nejde o rozhodnutie, ktoré ukladá povinnosť plniť, dovolací súd môže na návrh odložiť jeho právoplatnosť, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa; ustanovenie § 230 tým nie je dotknuté.

6. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia (ani rozhodnutia súdu prvej inštancie) vo výroku o trovách konania podľa ustanovenia § 444 ods. 2 CSP a v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnuté uznesenie odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie je nielen procesne prípustné, ale aj dôvodné.

8. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

12. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

13. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 C.s.p. alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

14. Žalobkyňa vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP namietala nesprávny procesný postup súdov nižších inštancií (vadu konania), keď zastavili konanie s odôvodnením, že vec nepatrí do ich právomoci, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Zamedzenie prístupu práva na súdnu ochranu takým správaním súdu, pri ktorom sa zdrží akejkoľvek svojej činnosti, ktorou by oprávnenej osobe bez právneho dôvodu sťažoval, či dokonca maril možnosť konať pred súdom, v medziach platného právneho poriadku uplatňovať svoje hmotné aj procesné práva, zakladá porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“).

16. Podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd) zmyslom a účelom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru) je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (m.m. I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (por. I. ÚS 35/98). Z judikatúry tiež vyplýva, že ak súd koná vo

veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

17. Ak súd zastaví konanie z dôvodu nedostatku právomoci, i keď pre tento procesný postup neboli dané predpoklady, odníme účastníkovi konania možnosť pred súdom konať (R 82/2002). Zastavenie konania z dôvodu nedostatku procesnej podmienky v postupe všeobecného súdu, ku ktorému došlo v dôsledku chybného právneho posúdenia právomoci súdu, treba považovať za odopretie ústavou upraveného práva na súdnu ochranu (obdobne I. ÚS 37/95), v konečnom dôsledku znamenajúceho odmietnutie spravodlivosti (*denegatio iustitiae*) a naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP, čo je v rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

18. Podľa ustanovenia § 3 CSP súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. Ak spor alebo vec nepatrí do právomoci súdu Slovenskej republiky, súd konanie bezodkladne zastaví (§ 9 CSP). Pod právomocou súdu sa rozumie zákonom vymedzený okruh spoločenských vzťahov, ktoré je súd oprávnený riešiť, teda oprávnenie súdu vec prejsť a rozhodnúť. Právomoc súdu je jednou z procesných podmienok, ktoré musia byť splnené na to, aby súd mohol vo veci konať a rozhodnúť.

19. Podľa § 161 CSP ak tento Civilný sporový poriadok neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (procesné podmienky). Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

20. Nariadenie Brusel I bis sa uplatňuje v občianskych a obchodných veciach, výnimky ustanovuje čl. 1 tohto nariadenia. Podľa základného pravidla pre určovanie právomoci (tzv. všeobecné pravidlo právomoci) majú právomoc súdy toho členského štátu, kde má bydlisko žalovaný. Ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu (čl. 4 ods. 1 Brusel I bis). Právomoc určená podľa všeobecného pravidla pôsobí ako *lex generalis* a uplatní sa vtedy, ak sa neuplatní iné pravidlo právomoci, ktoré by malo prednosť.

20.1. Pri istej miere zjednodušenia možno typy právomoci podľa nariadenia rozdeliť na a) všeobecné pravidlo právomoci (čl. 4 ods. 1), b) výlučnú právomoc (čl. 24), c) právomoc určenú dohodou (čl. 25), d) obligatórnu (ochrannú) právomoc (čl. 10-23) a d) alternatívnu (osobitnú) právomoc (čl. 7-9).

21. Do kategórie obligatórnej právomoci súdu (čl. 10-23) toho-ktorého členského štátu, patrí aj právomoc v sporoch ohľadom spotrebiteľských zmlúv.

22. Podľa čl. 18 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 1215/2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach („Brusel I bis“) spotrebiteľ môže žalovať druhého účastníka zmluvy buď na súdoch členského štátu, v ktorom má tento účastník bydlisko, alebo - bez ohľadu na bydlisko druhého účastníka - na súdoch podľa miesta bydliska spotrebiteľa. Z uvedeného vyplýva, že ak žalobu zo spotrebiteľskej zmluvy podáva spotrebiteľ, má možnosť výberu, na súd ktorého členského štátu podá žalobu. Po prvé, spotrebiteľ môže podať žalobu na vnútroštátny súd členského štátu, v ktorom má svoje sídlo, resp. bydlisko, žalovaný. Následne sa príslušnosť konkrétneho súdu bude riadiť vnútroštátnymi procesnými pravidlami tohto členského štátu. Po druhé, spotrebiteľ môže podať žalobu vo svojom vlastnom členskom štáte, teda v členskom štáte svojho bydliska, jeho miestnu príslušnosť však určuje samotné nariadenie dikciou na „súdoch podľa miesta bydliska spotrebiteľa“. Teda spotrebiteľ v prípade výberu druhej možnosti podáva žalobu na súde, ktorý je vecne a funkčne príslušný podľa vnútroštátnych predpisov tohto členského štátu, no miestne príslušný podľa miesta bydliska spotrebiteľa.

23. Základom argumentácie dovolateľky je v zásade jej nesúhlas s výkladom právomoci súdu Slovenskej republiky (§ 9 CSP), ktorý uplatnil odvolací súd v napadnutom uznesení a to v otázke vyhodnotenia určenia miesta bydliska žalobkyne, ako kritéria rozhodného pre založenie právomoci slovenského súdu

na konanie vo veci samej. Mala za to, že hoci samotné nariadenie Brusel I bis explicitne neobsahuje definíciu pojmu bydliska, z európskeho ako aj slovenského právneho poriadku vyplývajú dva hlavné prienikové definíčné body pojmu bydlisko, a to „úmysel“ a „trvalosť“ vo vzťahu k zdržiavaniu sa na určitom mieste. Súdom nižších inštancií vyčítala, že vychádzali výlučne zo skutočností objektívne sa javiacich, avšak opomenuli prvok subjektívneho vzťahu žalobkyne k ňou vnímanému miestu bydliska na Slovensku.

24. K tomu dovolací súd uvádza, že pojem bydlisko je kľúčovým pojmom na účely určovania právomoci. Je síce autonómnym pojmom práva EÚ, ale pre fyzické osoby sa vykladá v zmysle vnútroštátneho práva (čl. 62 Brusel I bis). Definícia bydliska v slovenskom právnom poriadku absentuje. Vnútroštátne sudy za účinnosti predchádzajúceho procesného kódexu (Občiansky súdny poriadok) smerovali k chápaniu bydliska fyzickej osoby ako miesta, kde sa osoba zdržiava s úmyslom zdržiavať sa tam trvalo; miesto, kde prejavuje svoju vôľu zdržiavať sa trvalo. Aj keď je vo väčšine prípadov bydlisko aj miestom, kde je osoba prihlásená na trvalý pobyt, bydlisko nemusí byť automaticky miestom, kde má fyzická osoba trvalý pobyt (sp. zn. 4Cdo/40/2014). Vzhľadom na spoločné východiská oboch právnych poriadkov k Občianskemu súdnemu poriadku dovolací súd pre úplnosť uvádza definíciu bydliska aj podľa českého ústavného súdu: „Bydlištěm je pak třeba chápat místo pobytu fyzické osoby, ve spojení s jejím úmyslem se zde zdržovat trvale. Bydlištěm není každé místo, kde konkrétní fyzická osoba bydlí, pokud se na takovém místě zdržuje bez úmyslu zdržovat se tam trvale (sp. zn. III. ÚS 3436/10).

25. Podľa § 387 ods. 3 CSP odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

26. Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (§ 387 ods. 3 CSP). Nerešpektovanie tohto kogentného ustanovenia zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania (porov. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/125/2019). Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvôľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd s určitou, druhou stranou výslovne prezentovanou otázkou zaoberal, či nie; odpoveď by mala byť zrejmä z odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

27. V kontexte posudzovanej veci možno konštatovať, že aj napriek výslovnému príkazu v ustanovení § 387 ods. 3 CSP vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní, sa odvolací súd (navzdory rozsiahlosti samotného odôvodnenia) dostatočne nevysporiadal v odôvodnení svojho uznesenia s kľúčovými tvrdeniami žalobkyne v odvolaní. Uvedené platí predovšetkým u tých námietok žalobkyne, ktoré z pohľadu rešpektovania jej práva na spravodlivý proces možno označiť za podstatné a ktoré si vyžadovali špecifickú odpoveď. Išlo o argumentáciu, v rámci ktorej v odvolaní oponovala tým, že v Nemecku žila iba prechodne a nie v takom rozsahu, aby sa práve Nemecko mohlo považovať za miesto jej bydliska resp. domicil, a teda aby od toho bola odvodená právomoc nemeckých súdov. Skutočnosť, že sa dlhodobo zdržiava na území Slovenskej republiky, ako aj jej úmysel sa tu zdržovať, žalobkyňa preukazovala doložením nájomnej zmluvy a jej dodatkov, z obsahu ktorých vyplýva, že si nielen v čase podania žaloby (23. decembra 2019), ale už dlhodobo t. j. od 1. júna 2009 prenajíma byt v Považskej Bystrici, na ul. Odborov č. 2490/12, za ktorý v zmysle nájomnej zmluvy hradí pravidelné mesačné nájomné 500,- eur. Užívanie bytu prostredníctvom predmetného nájomného vzťahu žalobkyňa verifikovala aj tzv. oznámením o nájme na Daňovom úrade Trenčín, pobočka Považská Bystrica 5. apríla 2019, ktoré dokladuje, že prenajímatelia uzavreli dohodu o predĺžení nájomnej zmluvy uzavretej 2. mája 2015 s nájomcom S. Y. za nezmenených podmienok na obdobie od 1. júna 2019 do 31. mája 2021.

28. Odvolací súd tak pri posúdení skutkového záveru v otázke určenia miesta bydliska žalobkyne nevzal do úvahy tvrdenia žalobkyne, že v čase podania žaloby nemala úmysel si zvoliť ako svoje stále alebo obvyklé centrum svojich životných záujmov Nemecko a udeliť mu prvok trvalosti (rozhodujúci je pritom

domicil t. j. bydlisko v čase iniciovania sporu a nie čas uzatvorenia zmluvy o vykonaní operačného zákroku 2. februára 2017, resp. rok 2016 podľa daňového priznania, ktorý osvedčoval príjem žalobkyne zo závislej činnosti zo zdrojov v zahraničí). Odvolací súd sa dôsledne nevysporiadal s vyjadreniami žalobkyne o trvalom pobyte na Slovensku, jej širších osobných väzbách v podobe rodiny na Slovensku (okrem jej priateľa žijúceho v Nemecku) a v neposlednom rade o existujúcom dlhodobom nájme bytu v Považskej Bystrici. Odôvodnenie uznesenia odvolacieho súdu ohľadom skutkového záveru, že žalobkyňa má bydlisko v Nemecku ignoruje skutočnosti a dôkazy uvádzané žalobkyňou v odvolaní (a v naň nadväzujúcej replike). Takýto postup zo strany odvolacieho súdu je preto nutné označiť ako arbitrárny, odporujúci princípu materiálneho právneho štátu. Nie je tiež zrejmé, prečo súdy nižších inštancií uvádzali ako argument vo svoj prospech tvrdenia žalobkyne, že „musela vyhľadať lekársku pomoc v Nemecku, kde žije prechodne“, pokiaľ súčasne dospeli k protichodnému záveru, že žalobkyňa má bydlisko (ako miesto, kde fyzická osoba prejavuje svoju vôľu zdržiavať sa trvalo) v Nemecku. Vytvára sa tým argumentačná nekoherentnosť a postráda sa logický vzťah medzi zvolenou premisou a príslušným záverom o mieste bydliska žalobkyne.

29. Pre správne posúdenie toho, či spor patrí do právomoci súdov Slovenskej republiky (§ 9 CSP) bolo povinnosťou odvolacieho súdu vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní žalobkyne (§ 387 ods. 3 CSP) a z pohľadu žalobkyne, ktorá podľa ustálenia súdov nižších inštancií je spotrebiteľkou a preto môže žalovať druhého účastníka zmluvy na súde podľa miesta svojho bydliska (čl. 18 ods. 1 nariadenia Brusel I bis) - bolo potrebné zohľadniť aj čl. 18 Preambuly nariadenia Brusel I bis, že v oblasti poistenia, spotrebiteľských a pracovných zmlúv by slabší účastník mal byť chránený normami právomoci, ktoré lepšie chránia jeho záujmy než všeobecné normy. Pre kritérium rozhodné na založenie právomoci slovenského súdu bolo nevyhnutné jednoznačne a bez pochybností vyriešiť otázku bydliska žalobkyne v čase podania žaloby, berúc do úvahy subjektívny vzťah žalobkyne k ňou vnímanému miestu bydliska, pretože okrem ustáleného názoru najvyšších súdnych autorít (preferovaného odvolacím súdom), že pojmy bydlisko a trvalý pobyt (registrovaný právny stav) nie je možné stotožňovať, pretože fyzická osoba sa na mieste trvalého pobytu nemusí reálne zdržiavať, platí súčasne aj judikátorná axióma, že bydliskom nie je každé miesto, kde fyzická osoba býva, pokiaľ sa na takom mieste zdržuje bez úmyslu sa tam zdržovať natrvalo.

30. Za podstatný je potrebné považovať taký argument, ktorý je relevantný, teda má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade jeho preukázania (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) môže priniesť priaznivejšie rozhodnutie pre odvolateľa. Dovolaciemu súdu nezostalo prijať iný záver než ten, že v tomto prípade došlo k zaťaženiu konania pred odvolacím súdom tvrdenou zmätočnosťou vadou podľa § 420 písm. f/ CSP a dovolanie žalobkyne je z tohto dôvodu nielen prípustné, ale tiež dôvodné.

31. Dovolacím súdom konštatovaná procesná vada zmätočnosti uvedená v ustanovení § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť dovolania; zároveň je však tiež dôvodom, so zreteľom na ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu bez ďalšieho zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

32. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu existujúca do 30. júna 2016 sa ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti znemožňujúcej strane realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015) a na tom zotrúva rozhodovacia prax najvyššieho súdu aj po nadobudnutí účinnosti predpisov tvoriacich súčasť rekodifikácie slovenského civilného procesu (2Cdo/5/2018, 3Cdo/146/2018, 8Cdo/70/2017). Dovolací súd v nadväznosti na posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP preto ani v tomto prípade neposudzoval dovolanie z hľadiska opodstatnenosti argumentácie v spojitosti s riešením právnych otázok.

33. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

34. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.